

ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УТРИШНІХ СПРАВ

ФАКУЛЬТЕТ № 4

**КАФЕДРА ДЕРЖАВНО-ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН ТА ПУБЛІЧНОГО
УПРАВЛІННЯ**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

НОРМОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ

Галузь знань 08 «Право»
Спеціальність 081 «Право»
Освітній рівень другий (магістерський)
Освітньо-професійна програма Право
Шифр за ОПІ: ОК 10

Мова навчання: українська

Кропивницький – 2024

Розробник:

ЗОЗУЛЯ Євген, професор кафедри державно-правових дисциплін та публічного управління факультету № 4 ДонДУВС, д.ю.н., професор

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри державно-правових дисциплін та публічного управління.

Протокол № 13 від «17» червня 2024 р.

Т.в.о. завідувача кафедри

Ганна КОНАРЄВА

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми Право «12» серпня 2024 р.

Гарант ОПП

Тетяна КОЛЕСНИК

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача

1. ВСТУП

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Мова навчання:	українська	
Статус навчальної дисципліни:	обов'язкова	
Кількість кредитів:	3	
Загальна кількість годин:	90	
Модулів:	1	
Змістових модулів:	1	
Рік підготовки:	1-й	1-й
Семестр:	2-й	2-й
Лекції:	14 годин	4 годин
Семінарські:	26 годин	12 годин
Практичні:	-	-
Самостійна робота:	50 годин	74 годин
Індивідуальні завдання (курсова робота):	не передбачено	
Підсумковий семестровий контроль:	залік	
Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:	1:3	1:4

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни:

Метою дисципліни є: досягнення здобувачами освіти конструктивного, системного мислення та формування комплексної системи спеціальних знань щодо сучасних проблем нормотворчого процесу, на основі здобутих теоретичних знань, здатності виявляти та аналізувати проблемні аспекти законодавчої діяльності, особливості підготовки, прийняття та реалізації нормативно-правових актів, а також колізій і взаємозв'язків між різними галузями права в контексті євроінтеграційних процесів та глобалізації правового регулювання.

Завданням дисципліни є вміння:

- виокремлювати на основі здобутих теоретичних знань проблемні аспекти теоретичних засад нормотворчої діяльності; зокрема вивчення та розуміння основних понять, категорій і принципів законодавчого процесу;
- опрацьовувати наукові та нормативні джерела для ефективного вивчення теоретичного матеріалу;
- визначати вектори розвитку та шляхи вдосконалення законодавчої бази з урахуванням євроінтеграційних стандартів і сучасних суспільних потреб;

- використовувати теоретичний матеріал, його аналізувати та застосовувати у практичній діяльності щодо підготовки, розробки та оцінки нормативно-правових актів;
- аналізувати матеріали судової практики та прикладних кейсів, пов'язаних із застосуванням норм законодавства;
- застосовувати інноваційні підходи та сучасні методики для вирішення професійних завдань у сфері нормотворчості.
- забезпечувати науково-методичне керівництво нормотворчою роботою у сфері правничої освіти або юридичної практики.

1.3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни:

Навчальна дисципліна є вихідною. Компетентності, сформовані під час її вивчення, в подальшому будуть використовуватися в опануванні таких освітніх компонент: «Публічне право: практика тлумачення і застосування», «Приватне право: практика тлумачення і застосування», «Сучасні тенденції регулювання трудових правовідносин».

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

	ПРН 3	ПРН 11	ПРН 14	ПРН 16	ПРН 17
Знати теоретико-методологічні засади правового регулювання суспільних відносин і місце нормотворчості у механізмі правового впливу.	+		+		
Знати поняття, структуру, ознаки, види та юридичну силу нормативно-правових актів, принципи, методи й форми систематизації законодавства, особливості їх застосування в сучасних умовах правотворчості України.		+		+	+
Знати сутність, етапи, стадії та суб'єктний склад законотворчого процесу в Україні, механізми участі органів державної влади й інститутів громадянського суспільства у нормотворчій діяльності.				+	+

Знати правову природу, особливості та значення підзаконної і локальної нормотворчості в системі національного права.					+	
Вміти здійснювати правовий аналіз, розробку й наукове обґрунтування проєктів нормативно-правових актів із дотриманням вимог юридичної техніки		+	+			+
Вміти застосовувати професійні знання для удосконалення підзаконної та локальної нормотворчості у діяльності органів публічної влади, установ, організацій			+			+
Вміти проводити комплексну експертизу проєктів нормативно-правових актів на відповідність Конституції, чинному законодавству, принципам верховенства права, прав людини та антикорупційним критеріям		+				+

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п/с	інд	ср		л	п/с	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	9	10	12	13
Модуль 1										
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади нормотворчої діяльності. Сучасні підходи до нормотворчої юридичної техніки та проведення експертиз нормативно-правових актів										
Тема 1. Правове регулювання суспільних відносин і нормотворча діяльність.	12	2	2	-	8	12		2	-	10
Тема 2. Нормативно-правовий акт якосновна форма (джерело) права.	13	2	4	-	7	13	2	-	-	11

Тема 3. Систематизація законодавства.	13	2	4	-	7	13	-	2	-	11
Тема 4. Поняття законотворчого процесу в Україні та його основні елементи.	13	2	4	-	7	13	2	2	-	9
Тема 5. Підзаконна і локальна нормотворчість.	13	2	4	-	7	13	-	2	-	11
Тема 6. Нормотворча юридична техніка.	13	2	4	-	7	13	-	2	-	11
Тема 7.. Поняття та основні види експертиз нормативно-правових актів.	13	2	4	-	7	13	-	2	-	11
Разом за змістовим модулем 1	90	14	26	-	50	90	4	12	-	74
Усього годин	90	14	26	-	50	90	4	12	-	74

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ 1.

Змістовий модуль 1. «ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ НОРМОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО НОРМОТВОРЧОЇ ЮРИДИЧНОЇ ТЕХНІКИ ТА ПРОВЕДЕННЯ ЕКСПЕРТИЗ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ».

Тема 1. Правове регулювання суспільних відносин і нормотворча діяльність

Правотворча діяльність як соціальний процес. Загальне поняття та зміст правової нормотворчої діяльності як виду юридичної діяльності. Поняття нормотворчої діяльності (нормотворчості). Співвідношення понять «нормотворчість», «правотворчість» та «законотворчість». Правотворча діяльність в Україні: правові засади, функції, принципи. Учасники, повноваження та гарантії правотворчої діяльності. Правотворчі повноваження та їх делегування. Правонаступництво у правотворчій діяльності. Гарантії забезпечення права на доступ до інформації щодо правотворчої діяльності.

Тема 2. Нормативно-правовий акт як основна форма (джерело) права.

Поняття та ознаки нормативно-правових актів. Юридична сила нормативно-правових актів.

Види нормативно-правових актів. Закони та підзаконні нормативно-правові акти.

Види законодавчих актів за значенням і місцем у системі законодавства. Види підзаконних нормативно-правових актів за суб'єктами нормотворчості.

Чинність та дія нормативно-правових актів. Дія нормативно-правових актів у часі, просторі та за колом осіб.

Система нормативно-правових актів: склад та ієрархія.

Тема 3. Систематизація законодавства.

Сучасні підходи до визначення поняття «систематизація законодавства». Визначення та взаємозв'язок категорій «норма права», «правовий акт», «нормативно-правовий акт», «закон», «законодавство України».

Форми (способи) систематизації законодавства. Види систематизації законодавства. Система нормативно-правових актів України. Юридична сила та ієрархія нормативно-правових актів. Ієрархія нормативно-правових актів в Україні. Юридична сила міжнародних договорів України.

Планування законотворчої діяльності. Особливості планування законотворчої діяльності із розробки проектів законів. Юридичне прогнозування. Наукова концепція розвитку законодавства України.

Тема 4. Поняття законотворчого процесу в Україні та його основні елементи.

Законодавчий процес: доктринальне визначення. Загальні етапи законодавчого процесу. «Широке» та «вузьке» розуміння поняття «законодавчий процес». Співвідношення понять «законодавчий процес» та «законотворчий процес». Основні принципи законодавчої діяльності.

Характеристика та основні стадії законодавчого процесу в сучасній Україні. Законодавча ініціатива. Суб'єкти та порядок реалізації законодавчої ініціативи. Підстави для відхилення законодавчої ініціативи. Планування законодавчої діяльності. Державні програми розвитку законодавства. Перспективні і поточні плани законодавчих робіт.

Тема 5. Підзаконна і локальна нормотворчість.

Поняття та суб'єкти підзаконної нормотворчості. Юридична сила прийнятих державними органами нормативно-правових актів. Класифікація підзаконних нормативно-правових актів. Ієрархічна система підзаконних нормативно-правових актів. Основні функції підзаконної нормотворчості та її характерні ознаки. Основні підзаконні кодифікаційні нормативно-правові акти.

Підзаконна нормотворчість Верховної Ради України. Підзаконна нормотворчість Президента України. Нормотворчість Кабінету Міністрів України. Нормативно-правові акти Верховної Ради Автономної Республіки Крим (АРК) та Ради міністрів АРК. Нормотворча діяльність міністерств та інших центральних органів виконавчої влади. Нормотворча діяльність місцевих органів виконавчої влади.

Поняття локальної нормотворчості. Нормотворчість органів місцевого самоврядування (муніципальна нормотворчість). Місцевий референдум. Нормотворчість об'єднань громадян. Нормотворчість трудових колективів (державних і комерційних підприємств, установ, організацій).

Тема 6. Нормотворча юридична техніка.

Техніка нормопроєктування: загальні вимоги. Логіка та способи викладення правових норм. Правила і засоби законодавчої техніки.

Юридичні конструкції як засоби законодавчої техніки. Вимоги до застосування та побудови юридичних конструкцій при створенні та систематизації законів. Основні вимоги до складання текстів законопроектів.

Загальні методологічні підходи до тексту нормативно-правового акта. Структура законопроекту. Мова і термінологія законопроекту. Викладення нормативних положень. Внесення змін до законів. Підготовка переліку законодавчих актів про визнання їх такими, що втратили чинність. Супровідні матеріали, що подаються із законопроектами.

Кодекс та особливості його структури. Структура підзаконного нормативно-правового акта.

Тема 7. Поняття та основні види експертиз нормативно-правових актів.

Поняття експертизи нормативно-правових актів. Експертний висновок: зміст та структура. Публічні консультації: мета, строки проведення, результати. Види експертизи проектів нормативно-правових актів.

Сучасні підходи до антикорупційної та гендерної експертизи нормативно-правових актів. Поняття, мета і завдання антикорупційної експертизи. Види антикорупційної експертизи.

Обов'язкова антикорупційна експертиза. Експертиза чинних нормативно-правових актів. Необов'язкова антикорупційна експертиза. Повноваження НАЗК у проведенні антикорупційної експертизи. Громадська антикорупційна експертиза.

Базова термінологія антикорупційної експертизи. Алгоритм проведення антикорупційної експертизи.

Гендерно-правова експертиза: нормативно-правова база. Мета, завдання та результати гендерно-правової експертизи.

5. ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання роботи здобувачів/здобувачок вищої освіти здійснюється відповідно до загальноуніверситетської системи оцінювання знань.

Система передбачає:
для денної форми навчання

	Поточний контроль		Підсумковий контроль
	Семінарські та практичні заняття	Самостійна робота	Залік
	40	20	40
Всього за навчальну дисципліну	100		

Для переведу оцінок у бали необхідно користуватися формулою:

$$AP = \frac{\text{сума всіх отриманих оцінок за аудиторну роботу}}{\text{кількість аудиторних занять за семестр за аудиторну роботу}} * 8 =$$

для заочної форми навчання

	Поточний контроль		Підсумковий контроль
	Семінарські та практичні заняття	Самостійна робота	Залік
	20	40	40
Всього за навчальну дисципліну	100		

Для переводу оцінок у бали необхідно користуватися формулою:

$$AP = \frac{\text{сума всіх отриманих оцінок за аудиторну роботу}}{\text{кількість аудиторних занять за семестр за аудиторну роботу}} * 4 =$$

При оцінюванні заліку на денній/заочній формі навчання застосовуються такі критерії:

- 36-40 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти вільно володіє навчальним матеріалом, надав/надала повну, вичерпну відповідь на поставлене запитання, з посиланням на чинні нормативно-правові акти (або правильно відповів/відповіла на 90-100% тестових завдань). Максимальна кількість балів може бути знижена, якщо під час відповіді здобувач/здобувачка вищої освіти не зробив/зробила посилання на чинні нормативно-правові акти чи допустив/допустила незначні помилки.

- 28-35 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє достатнім обсягом навчального матеріалу, надав/надала відповідь на питання але допустив/допустила помилки, що впливають на загальний висновок (або правильно відповів/відповіла на 70-89% тестових завдань);

- 20-27 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє навчальним матеріалом поверхово і фрагментарно на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу чи допускає значні помилки, які приводять до викривлення інформації (або правильно відповів/відповіла на 50-69% тестових завдань);

- 0-19 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти не може виконати завдання, не володіє навчальним матеріалом, відмовляється відповідати на

запитання або робить принципові помилки, які викривлюють усе рішення (або правильно відповів/відповіла менше ніж на 50% тестових завдань).

Для визначення ступеня засвоєння навчального матеріалу та подальшого його оцінювання на семінарському чи практичному занятті слід врахувати певні рівні знань:

1. Теоретична відповідь

– оцінка «5» високий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти вільно володіє навчальним матеріалом, опрацювавши основну та додаткову літературу, аргументовано висловлює свої думки, проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань у самостійній роботі;

– оцінка «4» добрий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє певним обсягом навчального матеріалу, здатний/здатна його аналізувати, але не має достатніх знань для формулювання висновків, поєднання теоретичних знань із практичними прикладами;

– оцінка «3» задовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє навчальним матеріалом поверхово і фрагментарно на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу;

– оцінка «0» незадовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти не володіє навчальним матеріалом, відмовляється відповідати на запитання.

2. Тест: правильне вирішення тесту оцінюється в 1 бал.

3. Задача: вважається вирішеною і оцінюється:

– оцінка «5» високий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти повністю правильно вирішив/вирішила задачу, надав/надала відповіді на всі поставлені в умовах питання, з посиланням на чинні нормативно-правові акти;

– оцінка «4» добрий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти повністю правильно вирішив/вирішила задачу, надав/надала відповіді на всі поставлені в умовах питання, але не зробив посиланням на чинні нормативно-правові акти чи допустив незначні помилки;

– оцінка «3» задовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти надав/надала відповіді не на всі поставлені в умовах питання, чи не зробив посиланням на чинні нормативно-правові акти, чи допустив значні помилки;

– оцінка «0» незадовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти не правильно вирішив/вирішила задачу.

4. Реферативне повідомлення – оцінюється в 5 балів:

1 бал – належне оформлення реферативного повідомлення;

1 бал – глибока проробка теми (наявність достатньої кількості літературних джерел, наявність ґрунтовних висновків);

1 бал – теоретична обґрунтованість теми, визначення її актуальності, мети, завдань, чітко розроблений науковий апарат;

2 бали – грамотна і аргументована презентація реферату. Кожну оцінку викладач/викладачка має аргументовано мотивувати.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані лише з незначною кількістю помилок.
82–89	Добре	B	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані вище середнього рівня з кількома помилками.
75–81		C	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані вірно з певною кількістю суттєвих помилок.
67–74	Задовільно	D	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані непогано, але зі значною кількістю недоліків.
60–66		E	Кредит зараховано. Виконання контрольних заходів задовольняє мінімальним критеріям.
35–59	Незадовільно	FX	Кредит не зараховано. Здобувачу освітнього рівня «Бакалавр» надається можливість скласти оговорені контрольні заходи для поліпшення підсумкової оцінки
1-34		F	Кредит не зараховано. Здобувач освітнього рівня «Бакалавр» повинен повторно освоювати навчальний матеріал дисципліни (модуля).

6. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна:

1. Нормотворча діяльність [Текст] : навч. посіб. / [Ольга Балинська та ін.; за ред. В. В. Шишка] ; Львів. держ. ун-т внутр. ... справ, 2024. 399 с.
2. Нормотворчий процес та правозастосування: навчальний посібник / О.В. Попова. Київ: НУБіП України, 2022. 168 с.
3. Нормотворча діяльність : навчальний посібник / за ред. В. В. Шишка. Львів : ЛьвДУВС, 2024. 400 с.
4. Нормотворча діяльність : навчальний посібник. Київ : (напр., для спеціальності «Право»), 2021. 350 с.

Додаткова:

1. Навчально- методичний посібник для практичних занять та самостійної роботи з початкової дисципліни «Нормопроектувальна техніка та державна реєстрація нормативно-правових актів» (ступінь «Магістр» спеціальність 081

«Право») / С. Г. Серьогіна, М. О. Петришина, А. С. Чиркін, І. І. Бодрова, О. Ю. Лялюк та ін. Х.: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. 70 с.

2. Нормотворча діяльність у МВС і Національній поліції. Збірник тестових завдань / І. А. Сердюк, Л. М. Сердюк. Дніпро : ДДУВС, 2024. 156 с.

3. Нормотворча діяльність: методичні рекомендації для підготовки індивідуальних та самостійних робіт / ред. Л. Р. Наливайко. Дніпро : ДДУВС, 2023. 118 с.

4. Практикум із нормотворчої діяльності / Наливайко Л.Р., Голобутовський Р.З. та ін. Дніпро : ДДУВС, 2023. 246 с.

5. Практикум із нормотворчої діяльності** / кол. авторів; ред. Л. Р. Наливайко. Дніпро : ДДУВС, 2023. 246 с.

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України : офіц. вид. / Верховна Рада України. К.: Алерта, 2019. 112 с.

2. Про Регламент Верховної Ради України: Закон України від 10 лютого 2010 року № 1861-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17#Text>

3. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 16.05.2008 р. № 279-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text>

4. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 р. № 679-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>

5. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9.04.1999 р. № 586-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text>

6. Про столицю України – місто-герой Київ: Закон України від 15.01.1999 р. № 401-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/401-14#Text>

7. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України від 11 вересня 2003 року № 1160-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1160-15#Text>

8. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>

9. Про місцевий референдум: проект Закону України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=71942

10. Про громадські об'єднання: Закон України від 22 березня 2012 р. № 4572-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>

11. Про політичні партії в Україні: Закон України від 5.04.2001 р. № 2365-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2365-14#Text>

12. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності : Закон України від 15.09.1999 р. № 1045-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1045-14#Text>

13. Про свободу совісті та релігійні організації: Закон України від 23.04.1991 р. № 987-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/987-12#Text>

14. Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку: Закон України від 29.11.2001 р. № 2866-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-14#Text>

15. Про кооперацію: Закон України від 10.07.2003 р. № 1087-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1087-15#Text>
16. Про колективні договори і угоди: Закон України «» від 1.07.1993 р. № 3356-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3356-12#Text>
17. Про наукову і науково-технічну експертизу: Закон України від 10.02.1995 р. (із змінами). Відомості Верховної Ради України. 1995. № 9. Ст. 56.
18. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року. Указ Президента України від 30 вересня 2019 р. №722/2019. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/7222019-29825>
19. Про порядок офіційного оприлюднення нормативно-правових актів та набрання ними чинності: Указ Президента України від 10 червня 1997 р. № 503/97 (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/503/97#Text>
20. Про опублікування актів законодавства України в інформаційному бюлетені «Офіційний вісник України: Указ Президента України від 13.12.1996 р. № 1207/96. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207/96#Text>
21. Про систему центральних органів виконавчої влади: Указ Президента України від 15.12.1999 р. № 1572/99. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1572/99#Text>
22. Про Положення про порядок підготовки та внесення проектів актів Президента України: Указ Президента України від 15.11.2006 р. № 970/2006. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/970/2006#Text>
23. Про порядок офіційного оприлюднення нормативно-правових актів та набрання ними чинності: Указ Президента України від 10.06.1997 р. № 503/97 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/503/97#Text>
24. Про опублікування актів законодавства України в інформаційному бюлетені «Офіційний вісник України: Указ Президента України від 13.12.1996 р. № 1207/96. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207/96#Text>
25. Кримінальний процесуальний кодекс України. Відомості Верховної Ради України (ВВР) (із змінами). 2013. № 9-10, № 11-12, № 13. Ст.88.
26. Цивільний Кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV (Особливості оприлюднення та внесення змін до окремих Кодексів України). Відомості Верховної Ради України. 2003. №№ 40-44. Ст.356.
27. Про Положення про порядок підготовки та внесення проектів актів Президента України: Указ Президента України від 15 листопада 2006 р. № 970/2006. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/970/2006#Text>
28. Про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади: Указ Президента України від 3 жовтня 1992 р. № 493/92. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/493/92#Text>
29. Регламент Кабінету Міністрів України: затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 8 липня 2009 р. № 712. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950-2007-%D0%BF#Text>
30. Про затвердження Положення про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 грудня 1992 р. № 731. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/731-92-%D0%BF#Text>

31. Про затвердження Положення про порядок укладення, виконання та денонсації міжнародних договорів України міжвідомчого характеру: Постанова Кабінету Міністрів України від 17 червня 1994 р. № 422. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/422-94-%D0%BF#Text>

32. Про затвердження Порядку ведення Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів та користування ним: Постанова Кабінету Міністрів України від 23 квітня 2001 р. № 376. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/376-2001-%D0%BF#Text>

33. Про затвердження методик проведення аналізу впливу та відстеження результативності регуляторного акта: Постанова Кабінету Міністрів України від 11 березня 2004 р. № 308. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/308-2004-%D0%BF#Text>

34. Правила оформлення проектів законів та основні вимоги законодавчої техніки (Методичні рекомендації). Видання четверте, виправлене і доповнене. Апарат Верховної Ради України. Київ. 2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0002451-06#Text>

35. Правила підготовки проектів актів Кабінету Міністрів України: затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 6 вересня 2005 р. № 870. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/870-2005-%D0%BF#Text>

36. Про затвердження Правил підготовки проектів актів Кабінету Міністрів України: Постанова Кабінету Міністрів України від 6 вересня 2005 р. № 870. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/870-2005-%D0%BF#Text>

37. Питання проведення антидискримінаційної експертизи та громадської антидискримінаційної експертизи проектів нормативно-правових актів: Постанова Кабінету Міністрів України від 30 січня 2013 р. № 61.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/61-2013-%D0%BF#Text>

38. Про вдосконалення порядку державної реєстрації нормативно-правових актів у Міністерстві юстиції України та скасування рішення про державну реєстрацію нормативно-правових актів: Наказ Міністерства юстиції України від 12 квітня 2005 року № 34/5.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0381-05#Text>

39. Деякі питання проведення гендерно-правової експертизи: Наказ Міністерства юстиції України від 12 травня 2006 р. № 42/5. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v42_5323-06#Text

40. Про затвердження Методології проведення антикорупційної експертизи: Наказ Міністерства юстиції України від 24 квітня 2017 року № 1395/5. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MUS29196.html

41. Порядок подання нормативно-правових актів на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України та проведення їх державної реєстрації.: затверджено наказом Міністерства юстиції України від 12.04.2005 р. № 34/5.

42. Про затвердження Інструкції з організації нормотворчої діяльності в Міністерстві внутрішніх справ України: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 27 липня 2012 року № 649.

43. Про затвердження Порядку проведення антикорупційної експертизи Національним агентством з питань запобігання корупції: Наказ Національного

агентства з питань запобігання корупції від 29 липня 2020 р. № 325/20. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0787-20#n7>

43. ДСТУ 4163-2003. Державна уніфікована система документації. Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. Вимоги до оформлювання документів. Вид. оф. К.: Держспоживстандарт, 2003. 21 с.

44. Методичні рекомендації щодо розроблення проектів законів та дотримання вимог нормопроектної техніки. Міністерство юстиції України Центр правової реформи і законопроектних робіт: Схвалено постановою колегії Міністерства юстиції України від 21 листопада 2000 р. № 41. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0041323-00#Text>

45. Методичні рекомендації щодо проведення правової експертизи проектів нормативно-правових актів: схвалені постановою колегії Міністерства юстиції України від 21.11.2000 р. № 41. Збірник нормативно-правових актів та методичних рекомендацій. К., 2001.

46. Методичні рекомендації щодо проведення правової експертизи проектів нормативно-правових актів: Схвалено постановою колегії Міністерства юстиції України від 21 листопада 2000 р. № 41: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/va041323-00#Text>

47. Методичні рекомендації з підготовки та оформлення проектів законів. Центр політико-правових реформ. URL: www.idealcountry.org.ua/misc/01.doc

48. Про правотворчу діяльність: проект закону України № 5707 від 25.06.2021. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72355

Інформаційні ресурси

1. Інформаційно-телекомунікаційна система «МІА:Освіта». URL: <https://osvita.dnuvs.ukr.education/md/course/view.php?id=541>
2. Офіційний вебпортал Верховної Ради України – URL: <http://rada.gov.ua>
3. Правовий портал Ліга: Закон – URL: <http://www.ligazakon.ua/ua/>
4. Урядовий портал – URL: <http://www.kmu.gov.ua>
5. Legislationline.org (Міжнародна правова база) – URL: <https://www.legislationline.org>
6. Open Access Journals (DOAJ) – юридичні видання – URL: <https://doaj.org>